

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Miraculorum Liber III Auctore Anonymo altero a.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A. ANONYMO.

colunt, a serpentum morsibus haud periclitantur; iisdem vero ipsa, cum prius, ut fama refert, duobus anni mensibus, Julioque et Augusto, humi procumbere ac dormire præ serpentum vexantium multitudine non possent, sed schaphas ingrederentur, ibidemque somni necessitati satisfacerent, afflicta fuisse asseveratur; statim autem ab eo die, quo gloriosissimi Martyris domus fuit consecrata, etsi etiam a serpentibus morderi quempiam accidat, oleo lampadis ejus ad membrum læsum perungitur, statimque dolore liberatur. *Hæc eadem, quæ ita auctoris nostri anonymi narratio, prout in codice olim Mazarinæo exstat, paulo prolucius exponit, paucis hisce verbis, Per orationem ejus (sancti Demetrii) si quis infirmus in eodem templo (exstructo nempe a Cypriano archiepiscopo) devotus advenerit, si perunctus fuerit de oleo lampadis ejus, illico sanabitur, etiam involvit narrationis ejusdem apud Mabillonium loco supra cit. compendium, ab Anastasio Bibliothecario contextum. Hoc porro, quamquam ex dictis cum Joannis Stauracii compendio in substantia conveniens, plura tamen adhuc alia adjuncta, eaque satis notatu digna, quæ ab hoc absunt, complectitur, uti comperiet, qui unum cum altero contulerit. Ceterum quod ad narratorum hoc cap. fidem spectat, quo de hac utcumque statui queat, debent etiam, quæ supra ad lit. c dicta sunt, expendi.*

MIRACULORUM

LIBER III

Auctore Anonymo altero a.

CAPUT I.

De viro, qui S. Demetrii patrocínio amissum e morbo oculorum usum recuperavit b.

Vir, qui ex morbo oculorum usum amisit, S. Demetrio ei

Vir quidam olim civitatis hujus, Byzantium negotii cujuspiam causa profectus, gravem in morbum incidit: ex hoc autem et oculis vehemens fluxio obvenit, corporeaue luminaria extinxit. Ac, morbo quidem pulso, convaluit, præ cecitate autem omnino miser nihilque facere valens, ibat quidem, sed in lapides impingens. Pedes erant offendiculis attriti, nec illi uspiam medela occurrebat. Animo concepit magnum Demetrium curationemque quærebat, nec repetere cessabat: o utinam Thessalonice in patria mea versarer! Et magnum ibidem Pugilem, exclamabat, instanter invocare possem, et voto haud frustrarer. Verum et ibidem, quem quærebat, medicus ei apparet, bonusque pastor ac curator, ut ovis sui ovem adjuvet, festinat diligensque Thessalonice Paterfamilias, ut drachmam perditam inveniat, accurrit.

apparente, ac, quid facere debeat, indicante,

217 Ac quam ob rem, ait, o homo, modicæ fidei es, ac solum me in patria invocatum apparere existimas? Verum ne et procul et quovis recurras, si ad castissimæ Dei Matris oratorium (Oeconomium est loco nomen) accesseris, interius me invenies, tibi que apparebo ac statim lumen videbis. Homo statim expergefactus surgit, currit, divinam illam Castissimæ domum quærît, invenit, in templum ingreditur, rogat, ubi sit magnus Demetrius audit: Ecce, divina Martyris effigies: erat autem e lapillis artificiosissime composita ac optima. Procidit ante effigiem cæcus, lacrymis quam plurimis perfusus. Ad sanctos pedes tuos, ait, procumbere non desistam, donec magnus et martyr et medicus oculos meos sanes, ita ut divinam tuam formam ac speciem videam.

Ἄνθρωπος τις πάλαι τῆς πόλεως ταύτης πρὸς Βυζάντιον κατὰ τινα χρειάν ἀφορηθεὶς, νόσῳ περιπετώσῃ δεινῇ ἐν δὲ τῆς καὶ ρεύμα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιπίπτει δριμύ, καὶ τοὺς σωματικοὺς φωστῆρας ἠμαύρωσε. Καὶ τῆς μὲν νόσου ἀπαλλαγείς, ὄραον ἦν, τῆς δὲ τυφλώσεως τὸ παράπαν ἄβλιος καὶ ἀνεύρηγτος, περιήκει δὲ λίσσοις προσπαίων πόνος τοῖς προσκολλημασι συντριβόμενος, καὶ θεραπεία τούτῳ ἦν οὐδαμῶ. Εἰς τοὺν λαμβάνει τὸν μέγαν Δημήτριον, καὶ τὴν ἰατρῆαν ἐζητεῖ, καὶ ἀντιβολῶν οὐκ ἐπάματο καὶ εἶδε τὴν ἐμὴν πατρίδα Θεσσαλονικὴν παρῆν, καὶ τὸν μέγαν εἶγον ἐκείσε προσλιπαρεῖν ἀδελφὴν, ἕδρα, καὶ τῆς ἐφέσεως ἂν οὐκ ἀπέτυχον. Ἀλλὰ φθάσει κάκει ὁ ζητούμενος αὐτῷ ἰατρῆς, καὶ ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ προστάτης ταχύνει τὸ τῆς οἰκείας μάνδρας ἐπισκέψασθαι πρόβατον, καὶ ὁ καλὸς τῆς Θεσσαλονικῆς οἰκοδεσπότης τὴν ἀπωλλομένην εὐρέσθαι τρέχει δραχμῆν.

217 Καὶ ἵνατι, φησὶν, ὀλιγόπιστος, ὃ ἄνθρωπε, εἰ καὶ μόνον ἐν τῇ πατρίδι αἰεὶ με φθάσεις καλοῦμενος: Ἀλλὰ μὴ καὶ πόρρον καὶ πανταχοῦ ἀνάστα καὶ τῷ εὐκτερίῳ οἴκῳ γενόμενος τῆς πανάγνου καὶ θεομήτορος, οἰκονομεῖον τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, ἔνδον εἰρήσεις με, καὶ ἀφθῆσμαι σοι, καὶ ἐστὶν παραχρῆμα βλέπων τὸ φῶς. Ἐξυπνος ὁ ἄνθρωπος παραυτίκα γενόμενος ἀνίσταται, τρέχει, τὸν θεῖον οἶκον ἐκείνου τῆς πανάγνου ἱερουᾶ, εὐρίσκει, εἰσεῖσι τῷ ναῷ, ἐρωτᾷ, ποῦ ὁ μέγας Δημήτριος, ἀκροῖται ἰδοὺ εἰκὼν ἢ θεῖα τοῦ μάρτυρος: ἦν δὲ ἐκ ψηφιδῶν συγκειμένη φιλοτέχνως εὐ μάλα καὶ ἀριστά. Πίπτει τῆς εἰκόνος ἔμπροσθεν ὁ τυφλός, ἄκραυτον ὅτι πλειστοὶς περιβρέμενος: οὐ παύσομαι προκλινοῦσθαι τῶν ἁγίων ἱγνῶν ἕως ὅτου ὁ μέγας καὶ μάρτυς, καὶ ἰατρός τοῖς ὀφθαλμοῖς θεραπείσεις μου, ὡς ἴδω σου τὴν θεῖαν μορφήν καὶ εὐπρέπειαν.

A 218 Νύξ ἤδη παρήν, καὶ ἰδοὺ τῆ πάσχοντι ὁ μάρτυς καὶ ἰατρός καὶ τοῖς δαυτύλοις τοῖς νενοσημέντοις ἤλατο ὀφθαλμούς, καὶ ἤρεμα πῶς διανοίγει, καὶ λήμνη ὡς ἐδόκε ἐκείθεν περιαιρεῖ· εἰς ὅτω πείζει σφοδρότερον, ὡς ὀδυνηθῆναι, καὶ ἀφυπνισθῆναι τὸν πάσχοντα, καὶ ἀκούσαι παρὰ τοῦ μάρτυρος· οὐδενὺν εἰσέτι ὄραξ με; οὐχ ὄραξ με τὸν ἰατρὸν; οὐχ ὄραξ με τὸν θεραπευτὴν; ὁ δὲ καὶ ἀνεπήδησε ταχίον, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπάρας τῆ εἰκόνι τοῦ μάρτυρος ὄρω σε, ἔφη, τὸν μέγαν μου ἰατρὸν, ὄρω σε τὸν μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, ὄρω τὴν σεβαστὴν καὶ θείαν εἰκόνα σου, καὶ πολλὴν τὴν εὐχαριστίαν προσάγω σοι, ὅτι ἔστησάς μοι ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου καὶ τὰ διαβήματα μου κατεύθυνας· ἔτι ἐρρήσω τοῖς ὀφθαλμοῖς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος.

218 Nox jam aderat, et ecce, Martyr et medicus digitis etiam oculis, infirmitate affectos, patienti tangit, ac mire paulatim aperit, caecitatemque omnem, ut apparebat, inde aufert. Deinde ita eos vehementius premit, ut dolore afficeretur excitareturque patiens atque a Martyre audiret: Nondumne adhuc me vides? Nonne me medicum vides? Nonne me curatorem vides? Ille autem celeriter exiliit, oculisque in Martyris effigiem sublatis, video te, dixit, magnum meum medicum, video te Christi Martyrem, video venerandam ac divinam tuam effigiem, magnamque tibi gratiam habeo, quod in loco patenti pedes meos collocaris, gressusque meos direxeris; quod oculos meos a lacrymis pedesque meos a lapsu liberaris.

A. ANONYMOS. porroque opulante, eundem recuperat.

ANNOTATA.

a Ut quo in pretio scriptoris hujus, qui qua determinata ætate floruerit, ignoratur, lucubratio subjecta haberi debeat, perspectum utcumque habeas, Adi Commentarium prævium num. 25.
 B Istæc porro, quæ in codice olim Mazarinæo a pag. 208 usque ad pag. 226 extenditur, haud proxime in hoc excipit jam datam scriptoris pariter anonymi lucubrationem, sed hanc inter et illam Homilia, his verbis, ἔφη ὁ σωτήριος λόγος, inchoata atque in Commentario prævio plus semel memorata, aliæque nonnulla a pag. 205 usque ad pag. 208 interjecta habentur.
 b Miraculum, quod cap. subjecto e codice nostro signato † Ms. 193 lectori exhibetur, in codice olim Mazarinæo a fol. 209 usque ad fol. 215 etiam narratur, nonnullis fol. 208 verso et seq. recto præfationis in modum præmissis hoc initio: "Ἄλλοι μὲν ἔλλα.

CAPUT II.

Cæcus pro medela ad S. Demetrium recurrit, sibi que eum modo duplici propitium experitur a.

C Ἄνθρωπος τις ἕτερος πόλεως τῆς Ἀδριανουπόλεως, καὶ οὗτος προῦται τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ προδραμεῖν ἐπὶ θεραπείᾳ τῶ μεγάλῳ διανεμόνται, καὶ δὴ ὁ μὲν πρὸς ὀδοποιρίαν ἦν εὐρεπής· οἷς δὲ οἰκίος πρὸς γένος ἦν ἄνθρωπος τὴν ὀδοποιρίαν ὡς μακράν, ὡς δυσχερῆ καὶ ταῦτα πείρω καὶ τυφλότῳ ἀπηγόρευον. Ὁ δὲ, ἀλλ' εἰ καὶ εἰς δύο ἔτους ἐκαστοὺς παραστήθῃ τὰ τῆς ὀδοποιρίας μοι, οὐ παύσομαι ἕως εὐρήσω μοι τὸν ζητούμενον ἰατρὸν, τὸν μέγαν Δημήτριον, ἀπτεταί τῆς ὁδοῦ, διανέει δρόμον εἰς ἑλίας ἡμέρας δύο, τυφλῶ ποδί ἀδελφίως περιπλανώμενος, βιαζόμενος προσκοσῶν τοῖς λίθοις, πικρὰ διολισθαίνων, καὶ πολλὴν ἐπιφέρει τὸν κάματον. Βλέπει τούτου ὁ μέγας μακρόθεν, κάμπτεται τῆ συμφορᾷ τοῦ ἀνδρός ὁ συμπαθῆς τὰ πάντα Δημήτριος τῆς πίστεως ἀποδίγειται, καὶ κατ' ὄδον ἐπιφύσας τῶ πεπρωμένῳ τούτῳ ἀνδρὶ.

Vir quidam alius, Adrianopoli oriundus, oculis et ipse mutilatus erat, atque ad Magnum d pro medela recurrere meditabatur. Ac is quidem ad iter paratus jam erat; quibus vero generis necessitudine vir erat conjunctus, iter ut longum, ut difficile, idque incendenti pedibus cæcutientique conficiendum, dissuadebant. Ille autem dicebat: Verum, etsi mihi duorum integrorum annorum iter esset propositum, non cessabo, donec quæsitum a me medicum, magnum Demetrium, invenero. Iter arripit, cursum duobus circiter diebus integris promovet, cæco pede miserum in modum errabundus circumiens, in lapides impingere coactus, frequenter in terram cadens, magnumque vere laborem sufferens. Respiciet illum a longe Magnus, calamitate viri multum commiserans Demetrius flectitur, fidem suscipit, equoque insidens mutilato viro isti in via apparet e.

Cæcus, dum pro medela ad S. Demetrium amulum Adrianopoli properat, ab eo in via

220 Ἐρωτᾷ καὶ μὴ ἀγνοῶν ὅτι πορεύεται οὕτω μόνος, ὅτω σιωπηλὸς καὶ πάσης ἐλευσθέντος, ἀκούει, πρὸς τὸν τοῦ μεγάλου Δημητρίου θεῖον τάφον, ὡς ἀναβλέψων ἄλλὰ πολὺς σοι, φησὶν, ὁ δρόμος τῆς προκειμένης ὀδοποιρίας καὶ δυσχερῆς· αὐτίς τὸ καὶ πρόωτην ῥηθῆν· ἀλλ' εἰ καὶ εἰς δύο ἔτους ἐκαστοὺς, φησὶν, οὕτω ταλαιπωρήσασαι, οὐ στήσομαι μέχρις ὅτου ἐκείσε γένομαι· ἀλλὰγε δὴ, φησὶν ὁ μέγας, καὶ μικρὸν σε τῶ ἴπῳ τῷδε διαναπαύσομαι· λαμβάνει τούτου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ αὐθημέρον μέσον τοῦ θεῖου τεμένους τούτου ἐντίθεισιν τὸν τυφλόν· ὁ δὲ μὴ γινούς τὸ θαυμάσιον, καὶ ὅτι παρῆ, τοῖς ἐν τῷ ναφ τοῦ μεγάλου εἰσιούσι, καὶ ἐξήουσ

220 Rogat, non tamen ignorans, quo vadat ita solus, ita caligans, omnique ex parte miserabilis; audit: ad divum magni Demetrii monumentum, ut visum recuperem. Sed, ait, longum tibi difficilisque itineris propositi est cursus. Rursus id, quod primo dixerat, sed etsi ita, ait, ad duos annos integros laborare oportuerit, non desistam, donec ibi fuero. At vero, ait Magnus, paulisper te hoc in equo requiescere faciam. Eum in equum accipit, eodemque de in medio divino illo templo cæcum constituit d. Hic autem

sibi apparente Thessalonicam mirabili modo sistitur.

A. ANONYMO. tem haud noscens prodigium ac ubi esset, a multis hominibus, qui Magni templum (Dies enim, qua Martyris celebramus martyrium, tunc erat) ingrediebantur et egrediebantur, contrusus, sese per equitem illum, qui iter cum eo fecerat, a via fuisse abductum, iterumque in civitatis Adrianopolitanae forum conjectum, existimabat, atque hanc ob rem vociferabatur, talem seductorem incusans, causamque hujusmodi populi concursus rogabat.

visusque
deinde ibi-
dem dona-
tur.

B. 221 Atque aliqui, cum id audivissent, aiunt: Insanisne, homo? Thessalonicae in Magni Demetrii templo cum stes, Adrianopolim, equitemque, qui a via aberrare fecerit, imaginaris. Mox sat diu erat attonitus ac silens ac tum demum ita ad seipsum quodammodo reversus, miraculum vulgabat, lacrymisque simul et letitia medellam querebat; jam enim e preconcepta opinione oculorum usum indubitanter recuperatum habebat. Ei igitur noctu in somno Martyr apparet ac dicit: Non modo manu contactu meum hoc templum considera, sed et ipsis oculis id intueri. Ac statim palpebras explicans omnem templi situmque ac decorem conspicuus est, Deum magnificans ac martyrem ejus Demetrium.

D. ὁμοίως πολλοῖς συναδούμενος (ἦν γὰρ ἡμέρα τότε, καὶ ἦν πανηγυρίζουσα τῷ μάρτυρι τὸ μαρτύριον) ἐδόκει ὡς ἐξαπατηθεὶς πρὸς τοῦ συνοδοιπορήσαντος τοῦτο ἰππῶτου, καὶ αὐτὸς ἐναπερήφθη τῇ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀγορᾷ, καὶ τὰ περὶ τοῦτου ἐβόα μεμψόμενος οἷον τὸν ἀπατήσαντα, καὶ τὴν αἰτίαν ἠρώτα τῆς τοσαύτης τοῦ λαοῦ συνδρομῆς.

E. 221 Καὶ τινας καθήκοι τοῦτου γενόμενοι φασὶν ἄνθρωπε, μέμπρας; τῷ ἐν Θεσσαλονικῇ κατὰ τοῦ μεγάλου Δημητρίου ἐστὸς Ἀδριανουπόλι φαντάζῃ καὶ ἰππῶτην πλανήσαντα καὶ δὴ ἐκπληκτος ἦν ὥραις ἐπ' ἱκαναῖς, καὶ σιγῶν εἶδ' οὕτως εἰς ἑαυτὸν ὥσπερ γενόμενος, ἐδημοσίευσεν τὸ τεράστιον, καὶ μετὰ θαυμάσιον ἄμα καὶ χαρμονῆς τὴν Σεραπειαν ἐζήτην ἥδη γὰρ ἀναμφίβολον ἐκ τοῦ προλαβόντος εἶχε τὴν τῶν ὀμμάτων ἀνάβλεψιν φαίνεται γούν κατ' ὄναρ ὁ μάρτυς αὐτῷ νεκτός, καὶ φησιν, μὴ μόνον χερσὶν ἐπαρώμενος τὸν ἐμὸν τόνον ναὸν καταμάδανε, ἀλλὰ βλέπε τούτων καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ αὐτῶν ἀναπέτασας τὰ βλέφαρα, ὅρα πάσαν τοῦ ναοῦ τὴν εἴδω, καὶ εὐπρέπειαν Θεὸν μεγαλύνων, καὶ τὸν μάρτυρα τοῦτου Δημητρίου.

ANNOTATA.

a *Caput hoc, quod iterum e codice nostro † Ms. 193 lectori hic proponitur, in codice olim Mazarinæ a fol. 215 usque ad fol. vers. 218 narratur.*

b *Ita et hic et infra iterum S. Demetrius designatur; quod qua ratione fiat, ex Annotatis, libri præced. cap. 6 ad lit. e subnevis intelliges.*

c *In textu Græco post has voces, τοῦτο ἀνδρὶ vox φαίνεται desiderari ad complementum sensus videtur, huicque proinde, per illam suppleto, interpretationem Latinam accommodavi.*

d *En, insigne enimvero miraculum! Verum quid de eo censendum? Etsi quidem omnia, quæ supra naturæ vires a Sanctis patrata narrantur, solo hoc ex capite, quod prodigia sint, haberi pro commentis fabulisque haud debeant, quo tamen prodigiosa magis credituque adeo difficiliora existunt, eo etiam, ut credantur, majoris et fidei et auctoritatis seu testes seu scriptores, a quibus memoriæ sint prodita, solent requiri; cum autem id ita habeat, ane auctor noster, ut tali, quale hic refert, prodigio fidem indubitam conciliet, auctoritatis sufficientis sit, statues ex iis, quæ de illo in Commentario prævio num. 25 in medium adduci. Ei interim suffragatur Joannes Stauracius, qui plura id genus miracula a S. Demetrio fuisse patrata, supra num. 214 et seq. affirmat.*

CAPUT III.

Ne viri, loca sacra visitantes, in Saracenorum manus incidant, prodigiose impedit S. Demetrius a.

Peregrini
quidam,
Thessaloni-
cam, quæ ab
Agarenis
capta erat,
properantes.

A. liud, auditores, e magni Martyris prodigiis narrare aggredior, iis forte, quæ narrata sunt, haud minus. Enimvero qui multos ante annos, Leone sceptrā moderante, Thessalonica per judicia arcana, quæ tu, Domine, talia despiciens itaque ob peccata nostra evenire disponens solus ipse nosti, ab Agaris ancilla filiis capta gladioque fuerit excisa, alia omnino scripta ostendunt, et memoria diffluens, quæ tum contigerunt, modo adhuc lamentabiliter deflet. Ipso igitur tempore, quo capta fuit, viri quidam Itali, e patria sua voti causa atque ut, quæ ubique gentium exstant, templa lustrarent, profecti, cum idcirco et ad ipsum vivificum monumentum tenderent, via, quæ

E. περον, ὡ παρόντες, τῶν τοῦ Μεγαλομάρτυρος τεραστίων λέγων ἔρχομαι, τῶν εἰρημίνων τόξα οὐκ ἔλαττον ὅπως μὲν ἡ Θεσσαλονικῆ χρόνοις πολλοῖς πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς Δούλης ἐάλω τέκνων τῆς Ἀγῆς καὶ μαχαίρας ἔργον ἐγένετο, Λέοντος τὰ σκίπτρα διέποντος, καίμασιν οἷς αὐτὸς μόνος ἀπορήτοις ἐπίσταται, Κύριε, παρὶδὸν τὰ τοιαῦτα, καὶ οὕτω διὰ τὰς ἡμετέρας ἁμαρτίας γενέσθαι διοικουμένης, ἄλλαι τε πάντος δηλοῦσι γραφαί, καὶ ἡ μνήμη διήφευσα ἔτι καὶ νῦν τὰ ἐπισυμβάντα τμηκῶντα ἐπιτραγηθεῖ. Κατ' αὐτὸν οὖν τὸν καιρὸν τῆς ἀλώσεως ἄνθρωποι τινας Ἰταλίται τῆς ἑαυτῶν ἐξορμήσαντες εὐχῆς ἕνεκεν, καὶ ἱστορίας τῶν ἐκασταχθεῖ ναῶν, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸ τὸ ζωνφόρον τείνοντες μῆμα τὴν εὐδὴ τῆς τοῦ μαρτυρίου ἀνήσαν.

A

223 Καὶ ἐπειπερ αὐτὰ δὴ τότε τὰ Τέμπη διεξέειναι τούτοις ἔτυχε τὰ Θεσσαλικά, ἀνὴρ τις, ἄγνωστος αὐτοῖς πρότερον καὶ οὐκ ἄπειρος, καθέωρατο συνοδοιπορῶν, πολὺς τὴν τρίχα, τὴν ἔβην ἰλαρὸς, τὴν περιολὴν σεμνὸς καὶ τὴν Σία μόνη πολλὸ τὸ σεβάσιμον ὑποβαίνων καὶ πρῶτον. Εἶτα ἕτερός τις ἐφαίνετο πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πρόσω ἐπιών, ἰππότης ὄραϊός μὲν ὅσα θεάσασθαι, καὶ πολλὸ τὸ ἐκ φύσεως ἐπιτερπὲς ἔχων καὶ χαρῖεν κατηγῆς δὲ καὶ ματαιούμενον τὸ τῆς φαιδρότητος ὑποδόλων χαροπὸν, καὶ ὥσπερ τῷ πένθει ἀπαρακλήτῳ καταβεβλημένον καὶ ἐπιστυγναζόμενον ὅς, ὁμοίαν τῇ ἔβην καὶ φωνὴν ἄρει, προσπηγύρευσε τε πρότερον τὸν πρεσβύτερον, Ἀχιλλεῖον τοῦτον κατονομάσας, καὶ πῶν πορεύη, ἐπήρετο' ἐγὼ δὲ τὴν πρὸς σέ, ὡς ὄραξ, διεξίω. Καὶ ὁ πρεσβύτερος περιχαρῶς ἀνασπασάμενος. Δημήτριον τοῦτον καλέσας, καὶ μέγαν τοῦ Ἀξλοδέτου Ἀγιοιστὴν προσεπιπὼν, σὺν σπουδῇ καὶ αὐτὸς ἀνηράτα, ὅ, τι εἴη τὸ αἴτιον τοῦ σκυθρωπασμοῦ καὶ τῆς τοσαύτης κατηγῆας καὶ λύπης.

B

224 Καὶ ὁ Μάρτυρ, ἄγεται μοι, ἔφρασαν, ἡ πατρίς καὶ παρὰ τῷ Διασπῆ τῶν ἔλων ἕδη κατέρχονται. Χεῖρες ἀνδροσφύου καὶ βάρβαροι τοὺς φυλῆτας ἠνδραποδίσαντο· αἵμασι ἰεροφίλοις περιφύεται μοι σὺν ὁ σίκος βεβήλοισ καὶ ἀνάγκῃ ποσὶ πατεῖται τὰ ἱερά καὶ ἐξουδένονται· ἀγῶ μὲν τὸ Θεῖον ἐξελεγκάρων συνήθως, εἰς ἔλεον τῶν ἡτυχημένων ἐκαλοῦμενος, καὶ οἶκον αὐθις λαθεῖν παρητούρη, ἀλλὰ μὴ ἦν οἰκίῳ αἵματι περιεπίοισατο ἐκλήσσαν, βαρβάρων ἰσχυρὴ μόνον πεποιδῶτων, ἀλλ' οὐ Θεῶ, παρῖθεν διασπασθῆναι χερσίν. Ὁ δὲ, καὶ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ ἀνεξερῆνητα κήματα, εἴασε τὴν τοῦτον κληρονομίαν βαρβαρικῆς ἀπανθρωπίας πείραν λαθεῖν· ταῦτα μὲν ὁ Μάρτυρ ἐκδιηγούμενος, καὶ τὸν ἱεράρχην ἔχεν Ἀχιλλεῖον συνεπικλώμενον τε τοῖς πάσαι καὶ Μεγάλα σου, Κύριε, ἐπέθῃον ὁμοῦ, τὰ θαυμάσια, καὶ οὐδεὶς ἱκανὸς εἰς ἐνομίαν ἀρκεῖσθαι τῆς οἰκονομίας σου.

C

225 Τῶν δὲ Ἰταλιῶν ταῦτα σὺν ἐκπλήξει ἀμηχάνῳ καταδουρομένον, εἰς τις ἥριμα πῶς ἑλληνικῆς ὀμιλίας οὐκ ἀλλότριος, ἀλλ', ἄγε δὴ, φησὶ, ὁ Στρατιώτα, εἰπέ μοι, περὶ ποίας ταῦτα ἡμῖν λέγεται πόλεως, καὶ τίς ἡ τοῖς βαρβάροις παραδοθεῖσα. Καὶ ὁ μέγας Δημήτριος. Ἡ ἐμὴ, ἔφρασε, δυστυχεστάτη πατρίς ἡ Θεσσαλονίκη, τοῖς βαρβάροις ἐγένετο ἐκδοτός· καὶ αὐτίκα, οἱ μὲν, ὅ τε πρέσβεις καὶ ὁ μέγας Δημήτριος, οἰκίετι τοῖς συνοδοιπορῶσι κατεδουροῦντο· αὐτοὶ δὲ κατὰ μόνας, ἐπειπερ οἱ Ἰταλιῶται ἐγένοντο, τοῦ ἑτέρου διεπυδάνοντο, τί ποτε ἔρα πρὸς ἐκείνων δίκουσε. καὶ οἵτινες οἱ συνοδοιπορῆτες εἶεν· ὁ δὲ σὺν θαύματι καὶ ἐκπλήξει ἕκαστα διηγείτο, καὶ τὴν τοῦ Μεγαλομάρτυρος ἐθῆλον ἐπιφάνειαν, τὰ τε τῆς πατρίδος δεινὰ διασπασάντος, καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ἐν ἀσφακίᾳ θέσθαι διασπασμένους.

226 Ὅς σὺν δὲ μὴ λάβωμεν καὶ αὐτοὶ τῶν ἐχθρῶν γένονται, πόρρω ἑαυτοὺς Θεσσαλονίκης ἀπαγαγόντες, οὐ μετὰ μικρὸν παρὰ τῶν διαδράντων ἕκαστα τε τῶν γεγενημένων κατήκουον, καὶ συνήκων οἱ ἀδελφοὶ ἐναργῶς ὡς ὁ μέγας ἐκείνος Δημήτριος ἐτύχχανεν ὢν, τῆς πατρίδος ἐπαναστάς, ἐπὶ τοῖς συμβασι σκυθρωπάζων καὶ ἀνιώμενος. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν βασιλεύουσαν ἀναχθέντες, ὅσα τε αὐταῖς εἶδον ἔβησι περιηγούνο, καὶ τὴν τοῦ

ad Martyris eodem recta ducit, aliquamdiu in-

cesserant.
223 Cum vero et ipsa Thessalica tempe c
illis ignotus ac nondum conspectus, crinibus
canus, vultu hilaris, habitu modestus, ac qui
solo aspectu multum majestatis lenitatisque præ-
ferret, una iter facere est visus. Deinde alius
quidam apparebat a fronte illis occurrens, eques
quidem aspectu pulcher, multumque jucundita-
tis ac venustatis ex natura habens; subtristis
autem, demissumque, qui lætitiā obtegeret,
ac veluti luctu quodam inconsolabili depelleret
atque obrueret, vultum exhibens; qui et vocem,
aspectu similem, emittens, ante omnia
senem, Achilleum illum vocans, compellavit-
que ac, quo vadis, rogavit; ego vero ad te,
ut vides, transeo. Tum senex, gaudio ingenti
salute vicissim dicta, Demetriū eum vocans,
manique illius, qui certantibus præmia propo-
nit, athleteæ titulo condecorans, statim et ipse
rogat, quæ tristis supercilii ac ita demissi vul-
tus mœstitiæque causa sit.

A. ANONYM.

a S. Demetrio, in via sibi appa-
rente,

E

224 Ac Martyr, perit mihi, dixit, patria,
jamque ab universorum Judice reprobata est.
Manus cruentæ ac barbæræ contribules meos in
captivitatem abduxere; templum meum eorum,
qui ejusdem mecum gentis sunt, sanguine modo
circumluitur; profanis impurisque pedibus Sancta
calcantur ac pro nihilo habentur. Ac ego
quidem de more, ad miserorum misericordiam
provocans, Deum impense orabam, atque, ut
rursus miseratione duceretur, ac, quam suo
sanguine acquisivisset, ecclesiam barbarorum
manibus, qui in sua tantum virtute, non in
Deo, confidunt, divelli haud sineret, efflagitabam.
Ipse autem (inscrutabilia enim illius
sunt judicía) hæreditatem suam barbarorum
sevitiem experiri permisit. Hæc autem effatus
Martyr Achilleum etiam, sacrorum antistitem,
ad commiserationis affectum movit d, ac, Ma-
gna tua, Domine, clamabant simul, mira-
bilia, nec ullus est, qui, quæ ad Providentiam
tuam spectant, mente assequi sufficiat.

patricique
sux interi-
tum deplo-
rante,

a

225 Hæc autem Italis stupore, cum mentis
abalienatione conjuncto, spectantibus, unus
aliquis, linguæ Græcæ non omnino ignarus,
submissa voce, sed nunc, age, inquit, o miles,
dic mihi, de quali hæc a vobis dicantur
civitate, ac quænam illa sit, quæ barbaris sit
tradita. Tum magnus Demetrius, Mea ipsius,
dixit, infortunatissima patria Thessalonica bar-
baris tradita est. Ac statim quidem senexque et
magnus Demetrius a simul iter facientibus haud
amplius fuere conspecti; illi autem, quoniam
Itali essent, seorsum alterum sciscitabantur,
quid tandem ex illis audivisset, ac quinam illi
essent, qui itineris socii exstitissent. Hic autem
cum admiratione et stupore referebat singula,
perhibebatque magni Martyris apparitionem,
qui et patriæ mala exposuisset, atque, ut sua in
tuto ponerent, admonuisset.

ut intelli-
gunt,

F

226 Ne igitur et ipsi inimicorum præda fierent,
procul sese a Thessalonica recipientes
haud multo post ex iis, qui aufugerant, et sin-
gula, quæ acciderant, audire, et dilucide
magnum illum Demetrium exstitisse, qui, pa-
tria relicta, ob ea, quæ evenerant, vultu præ-
tristitia demisso dejectoque fuisset, viri intellexere.
In ipsam autem civitatem imperantem
reversi,

atque id-
circo decli-
nantes bar-
barorum
captivitatem
evadunt.

A. ANONYMO. reversi, et en, quæ suis oculis viderant, narrare, et Martyris patriæ commiserantis affectum, illiusque in hanc et suos amorem exposuere; a quo et nunc adhuc custoditur ac fovetur, atque ad pristinam felicitatem sub illo altero cive suo ac curatore rediit. Is namque, velut immotum quoddam firmumque vallum, hodieque adhuc sceleratorum Scytharum *f* inhibet impetum, inexpugnabilem eis dextram in murum obijciens, irruptionibusque eorum patriam suam servans superiorem.

Μάρτυρος ἐπὶ τῇ πατρίδι συμπάσειαν· καὶ τὸ τοῦτου D
 φιλόπατρι καὶ φιλοκτεῖον ἐπεδείκνυτο, ὅφ' οὐ καὶ νῦν
 ἐτι περιφρουρεῖται τε καὶ περιβάλλεται, καὶ ἐπὶ τῆς
 προτέρας εὐδαιμονίας ὑπ' ἐκεῖνο δευτέρω πολίτη καὶ
 κηδεμόν ἀνέδραμεν. Οὗτος καὶ γάρ, οἷός τις ἀκλήης,
 περίβολος καὶ σπέρρος, τὰς τῶν ἀληπτῶν Σκυθῶν ἐτι καὶ
 νῦν ἐπιχειροῦσας, τὴν ἀμαχον αὐτοῖς ἐπιτειγίζων
 δεξιάν, καὶ ἀνοτέραν τὴν αὐτοῦ τῆς ἐκεῖνον διασώζων
 ἐπιδρομῆς.

ANNOTATA.

a Caput præsens, aut, si mavis, prodigium isthoc contentum e codice olim Mazarinæo, in quo a fol. verso 218 usque ad fol. versum 221 excurrit, Græce simul et Latine in Historiæ Byzantinæ post Theophanem Scriploribus pag. 314 et binis seqq. ante me jam vulgavit Combefisius. Atque hoc quidem, cum hinc Græca scriptoris nostri anonymi narratio describenda e dicto Mazarinæo codice haud fuerit, mihi accidit percommodum; verum, etsi id ita sit, hancque, prout loco cit. a Combefisio vulgata exstat, dumtaxat hic recudam, Latine tamen, qua ab hoc scriptore exponitur, interpretationi novam substituendam existimavi, quod adornata ab eo auctoris dumtaxat sensum, non autem etiam verba subinde reddat; quod nostræ Græca interpretandi methodo haud satis congruit.

b Saraceni, aliis Agareni hicque auctori nostro Agaris ancille filii, quod ab hac Saræ, Abrahæ uxoris, famula originem per filium Ismaëlem ducere credantur, etiam nuncupati, anno ab orbe condito secundum Græcorum computum sexies millesimo, quadringentesimo duodecimo ac proin a Christo nato 904 Thessalonicam expugnarunt, murisque dejectis ac incolis majorem partem aut occisis aut in captivitatem ad agros Tripolitanos misere abreptis, incenderunt. Ita præter scriptores alios docet nos auctor omni exceptione major Joannes Cameniata, Clericus et Cubuclesius Thessalonicensis, qui, quam oculis suis spectarat, universam patriæ suæ tunc excisæ Historiam in libello, ea de re conscripto atque a Bertholdo Nihusio, primum ac deinde iterum a Combefisio inter historiæ Byzantinæ post Theophanem Scriptores vulgato, graphice depingit; de hoc autem Thessalonicæ excidio (neque enim aliud, a Saracenis patratum, noscitur) indubie hic loquitur auctor noster anonymus; quare cum eodem, quo id accidit, tempore etiam evenisse, quod cap. præsentis narrat, miraculum, mox subjungat, hujus apprime determinatam epocham habemus.

c Hoc nomine, quod indeclinabile simul pluralisque est numeri, distinguuntur Thessaliæ loca seu, quæ isthæc complectitur, regiuncula, in valle amoenissima, quam Peneus fluvius bisariam secat, Larissam inter et oram maritimam sita. Adi ad vocabulum tempe vel in linguae Latine Thesaurο Stephanum, vel in Geographia Baudrandum, vel etiam in Antiquitatum Lexico Hosmannum, qui præterea, cur regiuncula ista ita appellata fuerit, exponit.

d Senem Achilleum, hic et supra ab auctore nostro memoratum, existitisse episcopum, Lequienus in Oriente sacro tom. 2 col. 28 recte ex hoc loco concludit; verum nunc recte pariter ibidem Thessalonicensem archiepiscopum eum facit? Id equidem mihi haud apparet. Demetrius enim, qui, quemadmodum infra num. 226 dicitur, Thessalonicam patriam suam, ab Agarenis captam reliquerat, seni Achilleo, una cum peregrinis Latinis, Thessalonicam ad Sancti nostri tumulum properantibus, Tempeque Thessalica, Larissa ex Annotatis ad lit. præced. haud procul dissita, jam prætergressis, iter instituenti, recta in fronte occurrisset, eique, sese ad illum festinare, dicisset ab auctore nostro supra narratur; quod cum ita sit, sanctusque Larissensis seculo IV episcopus ac metropolita, nomine Achillius, seu Achilleus, de quo in Opere nostro ad xv Maii diem jam actum, e sacris Græcorum Fastis ac nominatim e Basiliano Melonogio notus sit, hunc ego, non autem Sanctum homonymum, qui Thessalonicensis fuerit archiepiscopus, ab auctore nostro, qui, S. Demetrium, Thessalonicæ, quæ ab Agarenis capta erat, relicta, Larissam ad S. Achilleum concessisset, secundum jam dicta insinuat, designari, existimo; in hac autem opinione maxime etiam confirmor, quod Thessalonicensis archiepiscopus, qui Achilleus fuerit vocatus, aliunde notus haud sit. Ceterum laudatus Leguinius suppeditatam ab auctore nostro cap. præsentis narrationem perperam etiam loco cit. intellexit, dum ea tradi, affirmat, Achilleum senem, qui una cum S. Demetrio peregrinis Italis apparuisse narratur, quique ob jam dicta e Thessalonicensem archiepiscopum Catalogo expungendus videtur, pro civitate Thessalonicensi Deum, ut imminentem ei Saracenorum impressionem averteret, frustra interpellasse; neque enim illa vel verbum, quo hoc adstruatur, complectitur, ut facile deprehendet, qui totum caput præsens evolverit.

e Narrata ab auctore nostro SS. Demetrii et Achillei cap. præsentis apparitio, quam angelorum ministerio peractam, Combefisius supra laudatus in scriptorum editione ad lit. b cit pag. 315 et seq. ad marginem indicat, sola peregrinorum, uti omnia ad hunc usque locum, quo, quæ ad visionem illam spectant, terminantur, occurrentia manifestant, fide innititur; sitne autem hæc, ut dicta apparitio indubitanter credatur, fundamentum sufficiens, prudentis lectoris judicio relinquo, ita tamen, ut hunc præ ceteris, quæ de hoc argumento possent disseri, meminisse velim, peregrinorum passim, ac maxime eorum, qui aliunde, uti hic fit, noti haud sunt, relationes omnes, quæ prodigiosum quid ac raro evenire solitum continent, suspectas haberi.

f Antiqui Græcorum scriptores, ut Strabo Geographiæ lib. xi, pag. 507 aliisque locis docet, universas Septentrionales gentes Scytharum et Celto-Schytharum nomine afficere erant soliti; ex illorum adeo more Hungaros, qui, e Septentrione Meridiem versus delati, seculo nono senesce-

A te sedes primum in Pannonia, abs illis deinde Hungaria ilcirco nuncupata, fixerunt, annoque 934, iterumque deinde anno 943 in imperii Orientalis ditiones irruerunt, ab auctore nostro per Scythas hic intelligi, existimo; qui cum præterea, ætate sua postremum hoc factum, indicare hic videatur, id eum, qui fortassis (adi Commentarium prævium num. 25) jam inde etiam a seculo nono floruit, seculo decimo saltem lucubrationem suam adornasse, argumento etiam qualicumque est. Hæc adeo iis, quæ in Commentario prævio num. 25 dicta sunt, adijunge.

CAPUT IV.

Vir valetudinis, pessime affectæ, in æde, S. Demetrio prope Thessalonicam sacra, ad quam sese conferre ab hoc in somnio jussus fuerat, sanitatem recuperat a.

Μυρόν τι τοῦ ἄστεος ἀποτέρω, τῆς Θεσσαλονίκης πηγή, πηγὴ τις δι' ἰσοῦς καὶ καθάρου πρόβεισι, ψύχρου μὲν ὅσον ψαύσαι καὶ διαφανοῦς νόματος, ἄλλως δὲ ἠδίστου καὶ ἀγροῦ πόματος· πέτρας γὰρ ὑπερεκχέται τὸ ρεῖθρον ἀποτόμου φυσικῆ τῆς διερχομένης τῆς τομῆς, καὶ σφοδρὸν ὁμοῦ τι καὶ ἄφρονον τοῦτο ἀποβλύζουσα· ταῦτατοι καὶ τὸ χωρὶν τινὲς τῶν ἀνω τοῦ χρόνου πλοῦτη κοινῶν τῆς εὐκαιρίας ἀγάμενοι, ἀγαθῶν ἀνδρῶν τοῦτο καὶ θεῶν ἀπέφηναν οἰκητήριον· ναὸν μὲν ἐκτίσε κατὰ τὸ ἐγγυρῶν ἐπὶ τῆ ὀνόματι τοῦ μεγάλου Δημητρίου δευράμενοι, πηγὴν δὲ ὡς ἀληθῶς θαυμαστῶν καὶ ἰστέων ἄβυσσον τῶν χρόνων ἀποδείξασμενοι. Ἄνδρι οὖν τῶν τούτων θῆ τῶν ταῖς βασιλικαῖς ἐξυπηρετουμένων διακοιλίας συνέβη ποτὲ νόσῳ περιπεσεῖν, τὴν Θεσσαλονικὴν παρῶντι καὶ πάσας αὐτῆς τὰς χρηστοτέρας προσδοκίας περιαιρεθῆναι, ἅτε θῆ τοῦ κακοῦ μήτε ἰατρῶν τέχνης εἰκοντος, καὶ τῆ χρόνῳ μᾶλλον ἐπιιδόντος πρὸς τὸ χαλεπώτερον.

228 Πορεῖτο μὲν γὰρ αὐτῆ ἄπαν τὸ σῶμα, ἐλέλυτο δὲ ἀρμονικῶς καὶ διερρήγεσθαι, καὶ εἰ τι τῶν σαρκῶν μὴ τῆ νόσῳ προεδόκασθη, διᾶδει τοῦτο καὶ ἐξώγαγε, ὡς μὴδὲ ἀπὸν οἶόντε εἶναι τῶν θεραπευόντων προσέσθαι· ἔκειτο οὖν τὰ κατ' ἑαυτὸν ἀπογροῦς καὶ τοῖς τῶν ἀλγεῶν ἀφῆρτοῖς συνεγῆς κατατιρωσκόμενος βέλσει· ἤδη ποὺ τὰ τελευταῖα ἀνείων καὶ ὅσον οὖπω τὴν ψυχὴν ἐξαφῆναι ταῖς ἀληθῶς κατακόκων, ὅσο οὖν θεῶν ὁ θεὸς ἐπέστη Δημήτριος, καὶ εἰ τῆς ἰστέως, ὃ οὐτος, ἰμεῖρον τυχεῖν, πρὸς τὸ ἔξω τοῦ ἄστεος, εἶπεν, ἐμὸν ἄπεισι τέμενος, ὃ πηγὴν ὀνομάζουσι, μελλήσας μὴ δὲ βραχὺ, χεῖραστε γὰρ τοῦ ὕδατος καὶ πόδας νυφάμενος καὶ αὐτῶν περιέραντας τὸ πρόσωπον, τῆς ὑγιείας οὐκ ἀμειρήσεις, εἰμὶ δὲ ὃ ταῦτά σοι προστάσσω Δημήτριος, τῆς δὲ τῶν πόλεως κηδεμῶν καὶ τῶν ἐν ἀσθενοῦσιν ἄμισθος ἰατρός.

229 Ἡ μὲν οὖν ἕψις ταῦτα προσέτατε· πῶς δὲ, ἐπὶ ὃ κείμενος, πορευθῆσομαι, πάντων μοι διαλελυμένων τῶν μελῶν καὶ μὴ μόνον αὐτὸς πρὸς κίνησιν ἐξηπορήμενος; ἀλλὰ κἄν ψαύσαι τις μοι βουληθῆι, δριμυτέρας ὀδύνας βυλλόμενος, τοῦτο ἐμοὶ καὶ λίαν ἐστὶν ἄπορον, πανταχῶθεν παρεμῆνη καὶ ἐξησθενηκῆτι· ἀλλ' ὃ φανεῖς ἐνεῖνος αὐτόνευρος ὁ θεὸς Δημήτριος, ἀπιθὶ οὖν, ἀυδραστε, τὰλλα παρὰ φαῦλον ἔμενος, ἔλεγε, καὶ τῆς ἰστέως τευξῆ· ἤγετο οὖν φορᾶν· οὐ γὰρ ἦν ἀπειθεῖν καὶ τῆ τέμενι προσέριπτο, ἐλαίωτε ἀγίῳ πρὸς τῶν νοσοκομούντων περιχρισθεῖς καὶ τῆ θεῶ ἐκείνη, ὡς ἐκέλευσε ὃ φανεῖς, περὶ ἀντλησάμενος ὕδατι· τῆς αὐτῆς οὖν ἦκε νυκτὸς ὃ ἄρρητος ἰατρός πρὸς τὸν κἀμοντα καὶ αὐτῆς εἰ ὑγιαίνει ἐπήγετο· ὃ δὲ καὶ

Octoberis Tomus IV.

Parvo quodam spatio a civitate, Thessalonicam dico, fons quidam suaviter ac pure manat, aquæ quidem quantum ad tactum frigida ac limpida, ad bibendum autem alioquin suavissima ac optima. Fluentum enim e prærupta, quæ naturali quadam sectione scissa est, modoque quodam vehementi simul ac copioso id emittit, petra effunditur. Quidam igitur superiorum temporum, qui divitiis abundabant, locum etiam ob opportunitatem admirantes, proborum cum sacrarumque virorum domicilium fecerunt, templum quidem ibidem, prout licebat, Magni Demetrii nomini ædificantes, fontem autem, ut vere esset miraculorum ac curationum abyssi sedes, destinantes. Accidit igitur, ut vir quidam ex iis, qui imperatoris officiis funguntur, in morbum aliquando incidere, utque Thessalonicam progressu emendationis etiam quæque expectatio ei præcideretur, utpote malo medicorum arti non cedente, sed tempore potius in pejus crescente.

228 Labefactatum enim ipsi erat totum corpus; dissoluta autem erat ac diffuebat membrorum compactio, et si quid carniū morbo ante assumptum haud erat, id intumescere ac inflabatur, adeo ut neque curantium tactum posset admittere. Jacebat igitur eorum, quæ de se fiebant, ignarus, continuoque intolerabilibus dolorum ictibus convulsus. Ubi jam extremum spirare animamque fere præ doloribus exhalare putabatur, per somnium divinum adstitit Demetrius, et, si sanitatem, o tu, consequi vis, ad meum, dixit, situm extra civitatem templum, quod Fontem appellant, abito, nec mora, cum manus nimirum ac pedes ablueris, faciemque ibidem unxeris, sanitatem consequere; sum autem, qui hæc tibi præcipio, Demetrius civitatis curator infirmorumque absque mercede medicus.

229 Hæc igitur visio injunxit; qui autem, dixit decumbens, membris omnibus mihi dissolutis, iter instituum? Cum non tantum memetipsum ut moveam, sim ineptus, verum etiam, si quispiam contrectare me velit, doloribus gravioribus feriar, id mihi sane, omni ex parte debilitato viribusque effeto, oppido est difficile. Verum ille, qui ipsemet apparebat, divinus Demetrius, abi modo, homo, dixit, ceterumque malo factus superior sanitatem consequere. Gestatus igitur (neque enim, ut fidem abnueret, comparatus erat) ducebatur, cumque ab iis, qui ægros curabant, et sacro oleo perunctus, et divina illa, quem

29 admodum

In æde S. Demetrii ad fontem prope Thessalonicam sacra vir quidam,

E

membris omnibus captus, cum ad illam uti hic

F

in somnio jusserat, sese contulisset,

A. ANONYMO. admodum is, qui apparuerat, in mandatis dederat, aqua ablutus fuisset, in templo est depositus. Ipsa igitur nocte vigil ille Medicus ad ægrotantem accessit, rursusque, an recte valeret, rogavit; ille autem, imo vero, dixit, morbo immedicabili, emendationis spe nondum etiam modo affulgente, laboro.

seque ibidem
fontis illius
aqua lavisset,
sanitatem recuperat.

B 230 Cum igitur hujus manum prehendisset, vehementiusque commovisset, is quidem; qui adversa valetudine laborabat, expergefactus perspicue ac vehementer clamavit, continuoque lamentatus est; famulorum autem, et quantacumque præ misericordia aderat, multitudo simul accurrerit, cumque universi una, veluti extremum spirantem, deplorarent, æger quidem, quæ sibi rursus visa fuerant, subobscura voce narravit; Illi autem, Martyrem ipsum esse, exclamabant, eique manifestissime apparuisse, dicebant, atque decumbentem, ut meliori alacriorique esset animo, excitabant. Hic igitur, cum primum quidem manum sensim movisset, deinde vero ad pedes, e dissolutione antecedenti tunc adhuc expansos, tulisset, rursusque retraxisset, ac aquam ex illo morbos propellenti fonte postulasset, seque ipsum abluisset, qui prius nec modicum sese circumagebat, nec omnino movebat, prodigiorum hujusmodi Effectorem et laudabat et variis, quibus gratias ageret, canticis condecorabat; cumque, e lecto nempe, surrexisset, et sanis incedebat pedibus, et, quod patratum fuerat, miraculum clamoribus, contineri haud valentibus, narrabat b, ita ut hinc omnes quidem e civitate effunderentur atque ad sacram Martyris sedem concurrerent c; diebus autem non paucis per noctem ac diem hymnis Deum honorarent, Martyrisque templum a vulgo infimæque plebis hominibus nominis mutationem acciperet, ac exinde, membrorum laxationem dissolutionemque modo ineffabili colligante rursusque etiam chirurgia admirabili apte componente Martyre, Armogenes d Demetrii loco vocaretur.

λαν, ἔφη, ἀνάτως ἔχω, μήπω καὶ οὖν τῶν χρηστέων παρόντων.

230 Τῆς χειρὸς οὖν τούτου δεξιόμενος καὶ σφαιρότερον διακινήσας, ὁ μὲν διυπνισθείς ὁ νοσῶν, τὸν τι καὶ θωλύγιον ἀνεβόησε καὶ συνεχῶς ἀπόμαζεν· τὸ δὲ τῶν θεραπέων καὶ ὄσον ὑπὸ φιλανθρωπίας παρῶν πλήθος, συνθεοδραμικός καὶ ὡς τελευταία πνεύματος ἦδη συναποθηρούτων ἀπάντων, ὁ μὲν ἀμυδρᾶ τῇ φωνῇ ὁ νοσῶν διεξέει ἀυδῆς τὰ ὀραθέντα, οἱ δὲ ἐπεβόωντο τὸν μάρτυρα ἐκείνου τούτου ὑπάρχειν, καὶ ἀριθλήως αὐτῷ ἐπιφανῆσαι ἔλεγον, καὶ πρὸς τὸ εὐδυνώτερον τὸν κείμενον ἐπανήγον· ὁ δὲ πρῶτα μὲν τὴν χεῖρα ἠρέμα κινήσας, πρὸς δὲ καὶ τοὺς πόδας ἠπλωμένους τέως ἐκ πρώτης ἐτι καταβολῆς περιστείλας, καὶ αὐτῆς ἐκτείνας ὑδαρτε ἐξαίτησάμενος τῆς ἀλεξικαίου ἐκείνης πηγῆς καὶ ἀπονήψας αὐτὸν, ὁ μὲν πρὸς βραχὺ πρότερον ἑαυτὸν μετὰ γων ἢ ὄλως μετακινῶν, ὕμνοι τε τῶν τοσούτων θαυματουργῶν καὶ παντοδαπῶς ἐξέτιμα εὐχαριστηρίους ᾠδαῖς, καὶ τῆς κλίνης ἦδη ποῦ ὑπέκταναστάς· ἐβαδίζε τε ἀρτίως ποσὶ, καὶ τὸ τερατουργῆθῆναι ἀπίγῃσι ἐξηγεῖτο βοαῖς, ὡς ἐντεῦθεν ἐκχεθέναι μὲν πάντας τοὺς ἄστυας πρὸς τὸ τοῦ μάρτυρος ἀποδραμεῖν οἰκητήριον, ἡμερῶν δὲ οὐκ ὀλίγων παννυχίαι καὶ ἡμερινοὶ ὕμνοι τὸ θεῖον γεραίρειν, τότε τοῦ μάρτυρος τέμενος παρὰ τῶν ἰδιωτῶν καὶ βασιλέων τὴν ἐπανομίαν ἀλλάξασθαι καὶ ἀντὶ Δημητρίου ἀρμογένην τὸ ἀπὸ τοῦδε καλεῖσθαι, τὴν τῶν ἀρμονιῶν πάρεσιν καὶ διάλυσιν συνδήσαντος ἀρρήτην τινὶ καὶ θαυμαστὰ χειρουργία καὶ αὐθις συναρμωσαμένου τοῦ μάρτυρος.

ANNOTATA.

C a Caput hoc, prout e codice olim Mazarinæo, in quo a fol. 221 usque ad fol. vers. 224 extenditur, integrum apud nos descriptum existat, lectori hic exhibetur; existat autem et fol. 90 vers. ac seq. recto in codice rostro signato † Ms. 193, a Joanne Stauracio aliis verbis expositum.

b Cum auctor noster nusquam edicat, longone, an brevi dumtaxat temporis spatio a miraculo jam exposito remotus vixerit, vel idcirco, quam hoc fidem mereatur, definire haud possum.

c Videtur etiam quæ de loco illo sacro frequentique olim ad eundem populi concursu in Commentario prævio num. 93 dicta sunt.

d Nomenclatione nimirum ab Ἀρμῆς, articulus seu membrum, et γεννώ, progigno seu genero deducta, Sanctoque ac ejus templo, quod in eo is membra quodammodo, dum, quæ dissoluta ictave paralyti essent, sanitati restitueret, progignere videretur, attributa, uti hic auctor noster memoriæ prodit.

CAPUT V

Qui Sanctus, ut sacrum sibi in Cappadocia templum, quod collapsum erat, instauraretur, effecerit a.

Εν τινι τῆς Καππαδοκίας χωρίῳ, (δρακοντιὰν τῷ χωρίῳ τὸ ὄνομα.) κατὰ τῆς μεγαλομάρτυρι Δημητρίου ἐξοικοδομήθη, διὰ τῆς ἀνοσιώτου τιμῆς τε καὶ αἰδοῦς ἐτι τοῖς ἐγγυρίοις ἀγόμενος, καὶ ἡ αἰτία τῆς οἰκοδομῆς εἰπεῖν οὐ χειρὸν ταύτην ἐστίν· ἀνὴρ τις αὐτοῦργεῖν εἰθὺς καὶ ἀπὸ χειρῶν πεπορισμένος τὸν βίον περὶ τὸ ἑαυτοῦ πονούμενος γήθιον, λίθων τὰ ἐξερῶρει σωρὸν, προσκίετο δὲ ἀρα τῆ ἀνδρὶ εἰς ἄλλα μετασκευάσαι τὸν χώρον ἐκκαθαρόντα, καὶ ὁ μὲν ἔργον εἰχε-το καὶ σπουδαῖα τότε ὡς δοκοῦν ἀχρηστον διεκάρη.

In quodam Cappadociae pago (Dracontiana ^b Rustico cui-
dam in Cap-
padocia com-
mutare in
aream medi-
tanti locum,
b
Ei vero, hisce operam danti, juvenis
quidam, facie decorus, specie pellucidus, militari
equitis habitu indutus, repente adstat, et, heus
tu, inquit, meumne tu templum in aream tibi
propre commutes? Re, quam meditaris, haud
lætaberis, neque optime tibi metipsi consulueris;
sum autem, dixit, Demetrius, Thessalonice
natus ibique honoratus. Atque hic quidem, cum
talia dixisset, abibat; agricola autem voce ma-
nebat destitutus, ac velut mente percussus,
omnium quidem, quæ præ manibus habebat,
erat oblitus, præ divino autem illo fulgore sensibus
orbatus.

E
in quo funda-
menta antiqui
templi De-
metrii jace-
bant, Sanctus
apparet.

232 Νεανίας δὲ τις αὐτῷ περὶ ταῦτα ποιοῦντι τὴν ὄψιν ἐκπρεπῆς, τὴν ὄραν διαφανῆς, στρατιωτικῶς ἐσταλμένος ἰππότης ἐφίσταται, καὶ ὁ οὗτος, ἐφῆ, εἰς ἄλλα τὸν ἐμὸν σοὶ διὰ σπουδῆς μετασκευάσαι στήνῃ; οὐ χαίρησαι τῷ ἐπινοήματι, οὐδὲ ἄριστα σάντῳ ἔση βεβουλευμένος· εἰμὶ δὲ ὁ Θεσσαλονικεὺς, ἐφῆ, Δημήτριος καὶ ἐναυδα τιμώμενος, καὶ ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν ὤχρητο· ἄφωνος δὲ ὁ γηγόνος κατέλιπτο, καὶ εἰον τὰς φρένας παρακοπέει, τῶν μὲν ἐν χειρὶ πάντων ἐλελησμένος, ὑπὸ δὲ τῆς θείας ἐκείνης μαμαρυγῆς τὰς αἰσθήσεις ἀφαιρεθείς.

233 Ἐπεὶ οὖν οἱ προσήκοντες καὶ ἄλλοι συνήθεις τὴν αἰτίαν τῆς ἀφασίας διεπισπύσαντο, τρεμούση ἐνταῦθα ὁ ἄνθρωπος καὶ ὡσπερ παραφαινόμενη τῇ γλῶττι ἕκαστα τῶν θραδόντων περιγγεῖται, καὶ τὸν ἐπιφανέντα Δημήτριον εἶναι ἔλεγε. Σπουδῆ οὖν οἱ ἀκούσαντες τη-νικαῦτα, μᾶλλον τὸν ἐπικείμενον ἐκφορήσαντες συρφε-τόν, καὶ διακαθάρσαντο, θεμελίωσι τε παλαιᾶς τυβῆς περιετύχων οἰκοδομή, καὶ τοῦτο ἐκεῖνο δηλοῦν τὸν φανέντα, οἷς περιέτυχον εἰκότως τεκμηριωσάμενοι, τοῦτον δὲ τὸν νῦν ὁρώμενον πολυτιμώτερον τε καὶ θαυμαστόν στήν ἀνοικοδομήσαντο, σταυρὸν τε ἐπὶ τοῦ ἐκείνου, ὡς τοῖς ἀγρόταις ἔδος, ἐξ ἀργύρου τῷ τεμένει ἐνιδρυ-σάμενοι ὀνόματι θαυμάτων καὶ τεραστῶν ἐμπλεον τὴν περίοικον ἀπειργάσαντο μεγάλα καὶ ἀκούσι φρικτὰ ἀεὶ τοῦ φιλανθρώπου ἐπιτελούντος ἐνταῦθα Θεοῦ διὰ τῆς τοῦ μάρτυρος Δημητρίου συνεχροῦς τῆς χωρίῳ παρουσίας καὶ ἐπιφανήσεως· ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ αἰεὶ εἰς.

233 Cum igitur necessarii aliterque familiares stuporis causam rogarunt, tremente ac velut deficiente voce singula eorum, quæ visa erant, homo hic exponit, eumque, qui apparuerat, Demetrium esse, edixit. Tum igitur, qui id audierant, magis alacriter superjacentes sordes efferentes, locumque expurgantes et in antiqui cujusdam ædificii fundamenta incidebant, et hanc ipsam rem, qui apparuerat, ostendere, ex iis, in quæ inciderunt, merito conjicientes, hanc, quæ hodieque cernitur, ædem sacram et pretiosam et mirandam instaurarunt, ac crucem ^F argenteam, ut rusticis mos est, nomini illius in luco collocantes miraculis et prodigiis plenam, magna audituque stupenda misericordii Deo semper per assiduam martyris Demetrii in loco presentiam ac visitationem ibidem perficiente, viciniam effe- cere c et in Christo Jesu Domino nostro, cui gloria et virtus nunc et semper etc.

itaque, ut il-
lud instaura-
tur, efficit.

ANNOTATA.

^a Et hoc caput, prout e codice olim Mazarinæo, in quo a fol. 224 verso usque ad fol. 226 rect. excurrit, integrum apud nos descriptum exstat, hic proponitur; pariter autem aliis verbis a Joanne Stauracio explanatum exstat in codice nostro † Ms. 193, in quo miraculum, cap. præcedenti datum, proxime excipit.

^b Nec urbem nec pagum hujus nominis, qui in Cappadocia situs sit, in Geographicis seu tabulis seu lexicis invenio; ut adeo pro ignobili dumtaxat loco Dracontiana debeat haberi, licet interim et æde S. Demetrii sacra, et miraculis, per hunc patris, effulsisse ab auctore nostro cap. præsentis tradatur.

^c Cum omnia, cap. præsentis, quo auctor noster lucubrationem suam terminat, narrata, in Cappadocia gesta dicantur, isque non in regione illa, sed vel Thessalonice vel in loco, haud procul admodum ab hac civitate, longissimeque adeo a Cappadocia remoto, floruisse videatur, potest sane vel hinc, num integrum is in omnibus, quæ hic memorie prodit, fidem mereatur, non immerito revocari in dubium.

ANALECTA